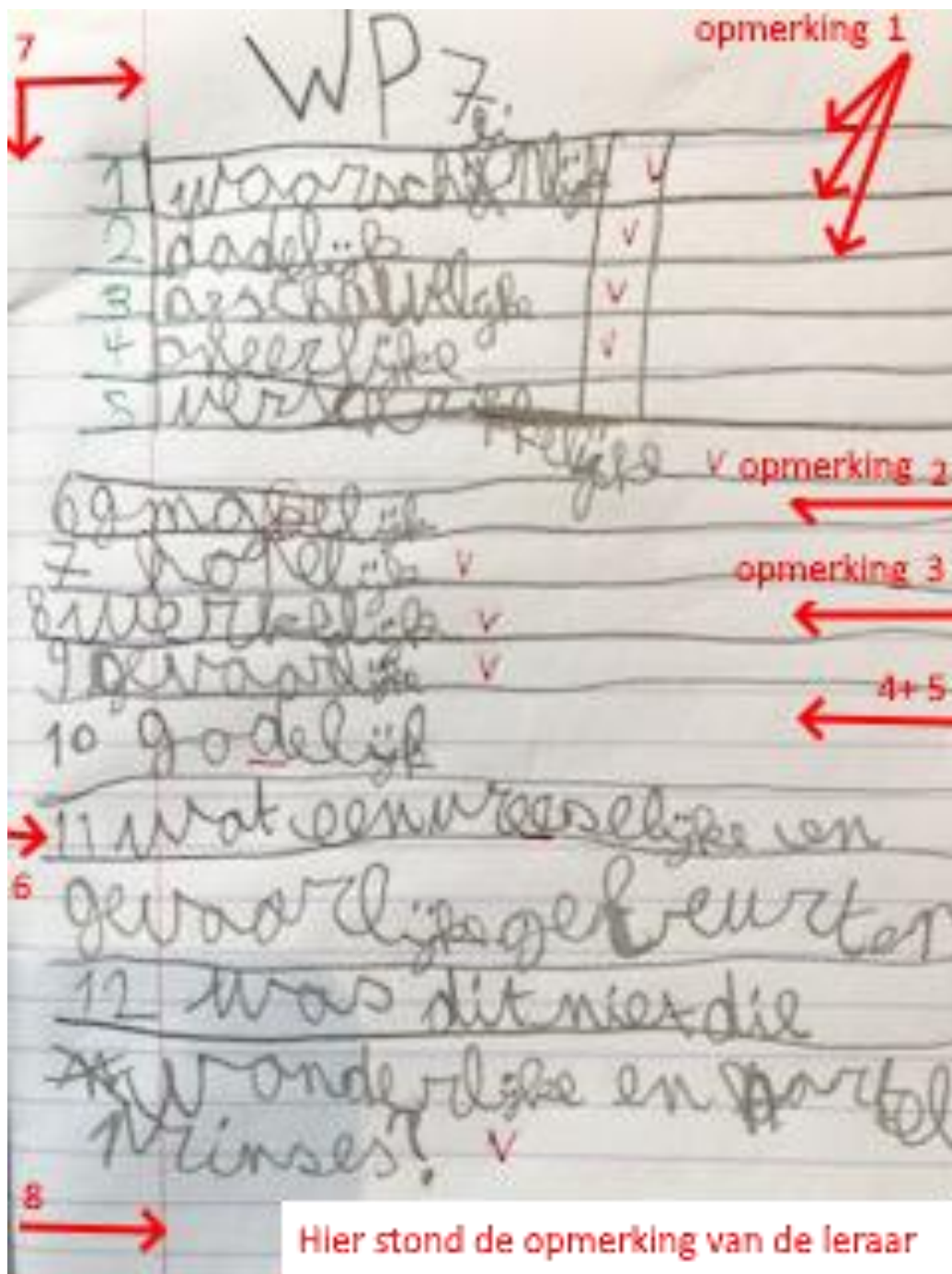

Antwoord op een vraag van een leerkracht om een dictee over woordpakket 7 te becommentariëren.

1. De horizontale lijnen onder de woorden.

Dit is het eerste en het eenvoudigste dat je kunt aanpakken. Je mag dit niet toelaten, dus vraag je aan Aber om dit niet te doen.

Waarom doet Aber dit?

Is het een opdracht van de leerkracht? Zo ja: niet meer vragen om dit te doen.

Heeft hij tijd over na het opschrijven van het woord en dicteer je dus te traag voor hem? Dan moet het dicteertempo omhoog. Kinderen die het tempo niet kunnen volgen, hoeven niet alles op te schrijven. Ze schrijven op wat ze aankunnen. Wat ze niet opgeschreven hebben, reken je niet als fout aan. Tempo is zéér belangrijk bij dicteren.

2. Er is verlies van concentratie bij Aber.

De eerste 5 woorden komen vrij ordelijk op het blad, mooi naast de kantlijn. Daarna is de aandacht voor de kantlijn weg. Vanaf het 10e woord is ook de aandacht voor de lijnen op het blad verdwenen en beginnen de woorden te zweven en groter en chaotischer te worden.

Hoe los je dit op?

Het dicteertempo verhogen is één mogelijkheid.

Het kan ook aan desinteresse bij het kind liggen. Dan moet je het dictee boeiender en interessanter maken. Zo'n woordenrij waarbij elk woord op hetzelfde achtervoegsel eindigt gaat snel vervelen, verlaagt de concentratie en is gewoon saai (en pedagogisch onverantwoord). Daarom – als je toch verplicht bent om met woordpakketten te werken - is het beter om tussendoor woorden uit een vorig woordpakket ertussen te zetten. En vooral ook minstens één woord uit een volgend woordpakket ertussen te geven (dus niet voorbereid), waardoor je na afloop van het dictee kunt zeggen dat het volgende pakket over dit spellingaspect zal gaan.

Ook interesse wekken door te vergelijken met het achtervoegsel -rijk. Zoals in Frankrijk, koninkrijk enz. Daaraan gekoppeld kun je bijvoorbeeld het versje maken: Rijk is altijd rijk, lek (uitgesproken met doffe e) is altijd een lijk.

Lijk wordt alleen als lek uitgesproken als lijk een achtervoegsel is (dus niet in *vergelijk*), maar normaliter leren kinderen pas in de 5e of 6e klas wat een achtervoegsel is. Dat is de reden waarom zo'n woordpakket in de 4e klas erop neerkomt dat er iets gedwongen geoefend wordt waarvoor je nog geen verklaring kunt geven, al kun je die verklaring wel geven aan die kinderen individueel die eraan toe zijn.

3. Het verbonden schrift is onvoldoende beheerst.

De vorming van de letters is niet helemaal duidelijk. Hoe zit het met de o en de a?

De grootte van de letters is niet consequent. Letters met een lus naar boven zijn bij Aber even groot als letters zonder lus.

De letter e schrijft hij even groot en op dezelfde wijze als de letter l (zoals in *hopelijk* en *werkelijk*).

Hoe los je dit op?

Aber heeft blijkbaar niet zo'n probleem met de spelling van de woorden en maakt weinig fouten. Dus kun je de aandacht verleggen naar het schrift. En als je dan toch punten wil geven, geef dan punten op de vorming van de letters en niet op het correct spellen.

Als het schrift niet beter wordt, kun je Aber vrijstellen van dictee en in de plaats daarvan een schrijfo opdracht geven. Je begint dan met woorden waarin een bepaalde letter voorkomt (bv. de k) in potlood zéér zacht voor te schrijven. Aber schrijft met de pen over dat woord en herhaalt dat woord 1 keer ernaast. Als het dan na enkele weken nog niet beter wordt, moet je teruggrijpen naar de bladen met kleurstroken en desnoods thuis ook daarop laten oefenen. Elke dag enkele letters laten schrijven of enkele woorden met één letter erin die afwijkt van de grootte van de kleine letters (bv. *voeten, voelen, voegen, voeden* ...).

4. Is er een motorisch probleem?

Is de vorming van de letters te wijten aan een probleem met de fijne motoriek? Dan kun je de letters op een groot blad met grote gebaren laten schrijven. Steeds kleine letters met daartussen een letter met lus of stok. Je vergroot dus het onderscheid tussen grote en kleine letters.

Ik heb de indruk dat Aber nog heel sterk vanuit schouder en elleboog schrijft en dat de polsbeweging niet voldoende soepel is (kan ook aan linkshandigheid liggen). Je kunt hem laten oefenen door een potlood tussen de toppen van de vingers te laten balanceren, door draaibewegingen te maken met de pols (kleine lussen laten tekenen), door zeer kleine arceertekeningen te laten maken (elk klein streepje schuin van rechts naar links). Let op dat de pols daarbij op de tafel rust en dat alleen de vingers bewegen. Elleboog en schouder zijn ook in rust.

De letters staan rechtop bij Aber en hellen soms een klein beetje naar links (gaan achterover hangen). Met de arceeroefeningen kun je de richting corrigeren zodat de letters naar rechts hellen, wat het schrijven vlotter maakt.

Als Aber graag lijnen trekt, vraag dan om dat langs een liniaal te doen. Zo oefent hij ook de fijne motoriek met twee handen. Eén hand controleert de lat (liniaal) de andere hand controleert het potlood.

5. Aan de tekst te zien drukt Aber nog véél te hard op het potlood.

Ofwel mag hij niet meer met potlood schrijven, en alleen nog met vulpen.

Ofwel laat je hem oefenen op het verminderen van de druk. Dat wil zeggen dat de woorden bijna onzichtbaar op het blad moeten komen.

Je kunt hem de druk laten ervaren door op de rug van zijn hand (en ook jouw hand) te laten schrijven: de potloodpunt moet zeer zacht over de huid gaan en mag de huid niet indrukken. Zolang de druk op het potlood te groot is kan het verbonden schrift nooit soepel worden.

6. Hoofdletters van het verbonden schrift.

Aber schrijft geen hoofdletter bij het begin van de zin (zie 11 en 12).

Het gebruik van hoofdletters moet in de 4e klas consequent gehanteerd worden.

Zijn de hoofdletters van het verbonden schrift voldoende gekend in deze klas?

7. Het gebruik van een gelijnd blad is goed,

maar dan moet er ook aandacht zijn voor de lijnen en voor de kantlijn. Kan Aber dit niet volhouden, zet dan een stip waar hij moet beginnen en duid bij het verbeteren aan welke woorden of letters correct op de lijn staan. Nog belangrijk voor hem is dat hij onder elk woord minstens één lijn overslaat. Ook dit kun je zelf met een stip aanduiden.

8. Wees correct bij de beoordeling.

De commentaar van de leerkracht onderaan mag er natuurlijk wel zijn en kan een aanmoediging zijn, maar dan moet hij ook terecht zijn. Dat wil zeggen dat je héél het blad moet beoordelen, dus ook de plaatsing van de woorden, het geschrift enz.

Je kunt dus wel schrijven: 17/20 Maar wat houdt dit in? Er staan 24 woorden in het dictee, dus is het beter om te schrijven: 21/24. Dat is concreet. Die 17/20 is abstract.

Daarnaast kun je schrijven: *De woorden 1 tot 5 staan mooi op de lijnen (5 ietsje minder), desnoods aangevuld met: Probeer volgende keer ook de volgende woorden op de lijnen te schrijven.*

Woorden als *Wauw* en *Proficiat* en uitroepetekens kun je achterwege laten, want ze zijn overbodig en beantwoorden op geen enkele manier aan wat het kind gepresteerd heeft. Deze woorden en tekens devalueren de waarde van het oordeel.

Aber is een fictieve naam.